

Nro. 9.

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELEMÉBÖL.

*Költ Bétsben Juliusnak 31-dik napján 1798-ik
esztendőben.*

Olosz Ország.

Egy *Turini* 4-dik Juliusi tudositás szerént, a' Frantzia Respublika a' Sárdiniai Királyhoz mutatott oltalomért, a' már közönségesé tétetett pontokon kívül, még a' következő fel-tételeket is kívánta, és nyerte-meg: — 1)ször. A' Király három millió Livrákat fizet aranyban Frantzia országnak. — 2) Minden Feudalis titulus, és Juss el-töltetik. — 3)ször. A' köz-kezen forgó parpiros-pénznek, a' Piemontban lévő papi jofszágok rendeltetnek securitásul. — 4)ször. A' Királyi tábor 5000 emberekre szállittatik-le. — 5)ször. A' Piemonti Rendek öfzse-hivattatnak, hogy a' Státus-adoságoknak le-fizetése felett tanátskozzanak.

Már most a' *Ticino* körül öfzfe seregelve vólt Cisalpinus tábor is takarodik onnét a' maga előbbeni fekvő-helyeire széljel.

Az ujj Romai Respublika' Törvényhozó Gyülése is meg-határozta már, hogy a' Frantzia Respublika' 7-dik esztendejének 1-ső Vindemiájétől (a' folyó esztendőnek 22-dik Septemberétől) fogva, a' Romai Respublikában is mindenüvé a' Frantzia Kalendárium és a' Frantzia egyéb idő-mértékek vétettségének-bé.

Hova megyen *Bonaparte*? — erre a' kérdésre még ma is több a' felelet, mint a' mennyi kívántatna. Éppen ezért nem ér semmit. Hogy *Málta* szigetén egy 6 ezer fejekből álló Frantzia sereget hagyott hátra — hogy a' *Máltai* katonaságot és Matrózokat magával mind el-vitte, és *Málta* mellől három csoportokban, Junius' 18-dikán, 19-dikén, és 20-dikán útnak indult — mind ezek azok, a' miket felölle még eddig, mint valóságokat, úgy irhatunk. — Hogy Candiába és Cyprusba ki-szállott volna az ólta, ez még tsak hír.

Livornóba egy *Ragusai* hajó érkezett Máltából Julius' 6-ikán, a' mely 54 utazó, többire Frantzia, Piemonti, és Toskánai születésű, Máltai Rittereket hozott és tett-ki oda. — Ezek hozták azt a' hírt Máltából, hogy a' Nagy-Mester, 7 Rittertől késértetve, és egy Frantzia Fregát' oltalma alatt, egy hajón, Junius' 18-dikán evezett légyen el Máltából, és útját *Triesz* felé folytatta. Már lehetetlen, hogy a' *Bonaparte*' tzelozásai is sokáig titokban maradhasanak.

Batava Respublika.

A' *Hollandiai* vagy *Zeelándiai* partok mellől könnyen fontos hireket hallhatunk kevés napok

alatt, a' mely vélekedésre az adta az alkalmatosságot, hogy a' *Zeelandiai* partok mellett evező Anglus hajók között már most, *Orosz* zászlós hajók is szemleltetni kezdettek. Azt is sok felől írják, hogy az *Orosz* országló-széknek egy ujj rendelése által, az *Oroszok* és *Hollandusok* között eddig folyt *commercium*, már egészen félbe szakasztott legyen.

Ezek az Anglus hajók között a' *Zeelandiai* partok mellett szemléltető *Orosz* zászlós hajók, bizonyoson az elsőbb osztály-béliek között valók lésznek. A' második osztálya az Anglusok' segedelmére küldetett *Orosz* hajós seregeknek, a' mely 6 *Linea* hajókból áll, az Admirál *Kruse*' vezérlése alatt Jul. 9-dikénn érkezett *Koppenhága* mellé, a' honnét nem soká kijebb evezni szándékozott az Északi tengerre.

Irlandia.

Az Irlándiából Julius' 10-dikéig *Londonon* keresztül jött tudósítások szerént, ott még eddig csak mind nem tsendesedett egészen el a' rebellio. A' még fegyverben lévő békételenkedők' számát, 22 ezer fejekre számlálják. Az ő mostani fekvő helyeik, *Kildare*, *Carlow*, *Wicklów*, *Wexfort*, *Westmeath* Grófságok, és *Cork*nak Napnyugoti vidékei. Melyre nézve még esnek közöttök és a' Királyi seregek között naponként véres fejü ütközetek, a' melyekben most egyik majd a' másik Félnek fordul a' Szerentse' ábrázatja: és mindenütt, a' hol hátat adni kénytelenítettnek a' rebellisek, öldöklésnek, égetésnek, és prédálásnak puszta-nyomait hagyják hátra magok után.

A' *Bantry* öblibe valósággal bé-evezett a' rebellisek' számára egy fegyverrel terhelt *Frantzia* hajó a' napokban, melyről azt tartják, hogy éppen

az a' *Concorde* nevü Frégát fog lenni; a' mely a' minap a' *Rocheforti* kikötő-helyből ki-evezett.

Anglia.

Az Anglus Orszagló-szék a' Frantzia partokon észre-vétetődő ujjanton kezdetett nagy készültekhez képpelt, maga' részéről is kettőztetve téteti a' készülteket. A' milyen készüllet a' többek között, hogy a' Királyi fegyveresek a' tenger-partok felé való takarodásra, az ország belső részeinn rendeléseket vettek, hogy az ellenség igyekezeteit, ha t. i. tsak ugyan próbát akarna tenni, semmivé tegyék. Itt, t. i. ezen előre való vigyázásban keresik némelyek annak a' Contra-parantsolatnak fundamentomát is, a' mely mostonában adatott-ki, és a' mely szerént már most azok a' Regementek, a' melyeknek egy előbbeni parantsolat szerént Irlándiába által kellett volna evezni, meg-maradnak Angliában.

Az előre való vigyázás végett ki-adatott rendelések közzé tartozik továbbá az a' Proclamatzió is, a' mely az idegenekre nézve a' 7-dik Juliusi Londoni Udvari Ujjságban ki-hirdettetett. Ez által minden Angliában lévő idegeneknek tudtokra adatik, hogy mind azok ő közzülök, a' kik passus nélkül az országból el-távozni próbálnak, és kézre kerittetnek, egy esztendeig tartó tömletz-béli fogsággal, és 7 esztendeig tartó számkivettetéssel fognak büntettetődni. Az a' hajós, a' ki valamely utazót, hogy az országba hozza, passus nélkül fel-vézi a' hajójára, 5000 Forint büntetést fizet. A' meg-érkező indenek, nyilvánóságos engedelem nélkül az országban le nem telepedhednek.

Egy más Proclamatzió szerént, a' már Angliában lakó idegenek hat hetek alatt, az ez után érkezők pedig meg-érkezéfsük után egy hét alatt, neveiket, esztendeiket, állapotjokat, születéseknak

helyét, foglalatofságaikat, és azt a' helyet, a' honnét ide jöttek, irásban bé-adni köteleztetnek, a' melyért levél adatik nékiek, hogy az országban bátorsággal meg-maradhatnak. Minden idegennek bé kell magát azon helység' előljárójánál a' laistromba iratni, a' hol lakik. Ez a' Proclamátzió még az Angliában találtató Irlándusokra is kiterjed, mint idegenekre: és oda tzelez, hogy nem csak az országban találtató idegenek' száma tanulmányozandó ki és határozandó meg, hanem ennek felette, hogy a' gyanusok és rossz gondolkodásu emberek, a' hív jobbágyoktól meg-külömböztetthessenek. Az idegen Ministerek, Követek, és az ő hozzájuk tartozók, a' 14 esztendő még meg nem haladott férjfi és leány gyermekek, így szintén azok a' személyek is, a' kik vagy a' Titok-Tanátszó, vagy valamelyik Státus-Secretáriustól, Specialis engedelmet mutatnak, a' laistromba való irattatás, és az idegenekről szolló törvény = alóll kivételtetnek.

Admirál *Bridport* Julius' 6-dikánn *Quessant* mellől dátálta az Admirálitáshoz küldött tudósításait. Az ő hajós serege oly szorosán bé-zárva tartja mostan a' *Bresti* kikötő-hely' száját, hogy sem ki sem bé evezhet egy hajó is.

Napkeleti Indiából, Madras nevü nagy Anglus kereskedő városból, Lord *Hobart* Londonba érkezett, és tudósításokat kozott az ott folyó dolgokról a' Kereskedő Kompániához. A' szározona is érkezett ugyan onnét egy Kurir ide.

Franczia Respublika.

A' Párisi Directoriális Redacteurben Jul. 13-dikánn a' következő 1-ső Juniusi *Philadelphiai* tudósítás olvastatott: — „

„Ide (*Philadelpfiába*) Kapitány *Schmith* hetvennyoltz napok alatt *Isle de France* mellől *La-Betzi* nevű hajóval meg-érkeztén, azt a' hirt hozta, hogy két Frantzia Fregátok, *Madrast* ágyuzni el-kezdették légyen, és már meg-lehetős károkat is tettenek vóit benne. Az után az *Anglus* Napkeleti Indiai Kereskedő Kompániának egy 400 ezer Dollárnyi terhű hajóját arra kényszerítették, hogy a' partok mellé fusson, és meg-fenekeljen. Egy *Danus* zászlóval evező hajót pedig, a' mely hasonlóképpen az Anglusok' számára, és 400 ezer Dollárokat érő portékával vólt rakodva, mint prédát el-fogtanak.,,

Julius' 14. tartatott a' szokott ünnep Párisban. A' két Törvény-hozó Tanátsokban, ezen nap' körülállásaihoz alkalmaztatott oráziókat mondottak a' Tanátsok' Præsesei. — Ugyan ezen alkalmaztósággal az egyesült Irlándusoknak egy Jelentése olvastatott-fel az Öt-százak' Tanátsában, a' mely valamint helybe-hagyással halgattatott, ugy a' leg hizelkedőbb felelet is adattatott reá,

A' Respublika' 7-ik esztendejében lejendő tulajdon költségét a' Directoriumnak, az Öt-százak' Tanátsa elibe terjesztette a' Fináncz-Commissió' nevében *Lecoinre*. A' summa 3 millió és 536 ezer Livra: 's-a' következő ágakból áll, u. m: — A Directorok' személyes költsége 756,000 — szállásaik' bére 815,000 — a' Secretárius' költsége, 315,000 — a' szükséges építésekhez kívántató summa, 1,150,000 — a' titkos költség, 500,000 Livrákra telik.

Francois-de-Neufchateau, a' ki Selzből előbb a' Rénus mellett le Máintz és Köln felé vette vólt útját; *Brüsselenn* keresztül Jul. 13-dikára vizszá érkezett Párisba. — Irják Brüsselből, hogy az *Ostendi*, *Nieuporti* és *Dünkircheni* kikötő-helyekben a' készületek ujjanton nagy szorgalmatósággal kezdenek az *Anglia* ellen való expeditzióra tétettet-

ni, és az egész dolog olyan ábrázatot vett magára, mint-ha ez az expedíció tsak ugyan munkába fogna már most vétettetni.

Az ólta, hogy közelébről az a' régi végzés meg-ujjittatott, a' mely szerezént annak, a' ki egy Emigránst bé-jelent, meg-fog, és kézhez szolgáltat, az ő meg-ölettetése után 100 Livra jutalmat adnak, ismét szorossan kezdenek a' ki-vándorlottakkal és meg nem esküdt Papokkal bánni. Sokak fogattatnak és ölettetnek-meg.

Sem egy Levegő-hajós sem egyéb machineur nem vonta a' maga productiójával a' Párisiak' figyelmetességit, úgy magához 's-nem tsalt oly nagy sokaságot-özfze, mint ezen Julius hónapnak 11-dikénn, *Garnerin* nevü Frantzia levegő-egi hajós Párisban; ki-ről a' közelébbi Kurirban is volt valami emlékezet. A' nézőknek temérdek véghetetlenségét tsak abból is meg lehet itélni, bogy a' fel-evezésnek helyére való bé-botsáttatodásért özfze gyült summa, többre, mint 30 ezer Livrákra telt. A' productzió egész tökéletességgel esett-meg: nevezetessé tette pedig azt mindenek felett az, hogy ezen alkalmatossággal egy *Henrika* nevü nagy el-tökélettségü leánka is fel-evezett *Garnerin*nel. Páristól 4 mértföld távolságra *Goussainville*ben *Souches* mellett szállottak-le a' földre. Hazafi *Garnerin* méltónak tartotta ezen levegő-egi útazásának lé-írását a' publicum' elibe botsátani, a' melynek foglalata a' következőkből áll: — „

„A' levegői golyobissal és a' *parachü*ttel (az esés-ellen-valóval) probának okáért ezen alkalmatossággal tétetett fel-menetel, a' publicumnak nagy aplaususja között esett-meg. *Henrika* hazafi leány-alfszony bé-ülvén a' hajóba, el-tökélettségéért és változás nélkül való maga-tartóztatásáért a' publicumtól bámultatott, és én bennem nagy hozzá való bizodalmat gérjesztett. Muzsika-szó: és a' publi-

cum' kiáltozásai: között emelkedtünk-fel. A' fel-emelkedés-közben sok féle revoluziókat (ingadozásokat és forgásokat) tett a' machinánk a' maga tengejénn. Ahoz képpelt, a' mint az ég'-golyobissa a' nagyobb-nagyobb magofság szerént, külömb-kü-lömb tekintetben tünt szemeink' elibe, kérdezös-ködtem az én szeretetre méltó és interefsáns úti-társamtól: a' bámuláson és tsudálkozáson kívül nem vettem benne egyéb változást észre. Valo-sággal, semmi nintsen is oly kellemetes, mint az az érzékenység, a' mely egy ilyen levegői ma-chinában való fel-emekeldéskor gerjed-fel az em-berben: lehetetlen dolog ellent álláni ezen érzé-kénység' le-irhatatlan kellemetességenek. A' lélek-nek minden egyéb tehetségei el-nyúgodni láttat-nak ekkor, hogy egészízen tsak a' tsudalkozásnak engedjenek helyet. Nints szebb és méltóságosabb, mint a' világnak szemléltetődése, pedig a' mely még két annyivá teszi a' maga' szépségét és ki-terjedését a' levegő-egi utazók' szemei előtt. Tsak hamar mindenek meg-setétültek körülettünk. Egy sűrű gőzönn keresztül hatván, a' fellegek' felibe érkeztünk. A' milyen szép vólt az a' tekintet, a' midön semmit se láthattunk többé: éppen oly ret-tenetes is vólt reánk nézve. Képzellen bár valaki két valóságot egy oly tenger felett függeni, a' mely-nek egymásba ütköző habjai iszonyu zugással ron-tsolják egymást öfzise, 's-a' melyek között egy-egy véghetetlen méjjség nyilik a' le-tekingőnek szemei előtt; még is tsak egy igen tsekély képzeletet is alig fermál magának a' mi helyünkön való tekin-tetről. Az én kurázsiss utazó-társam telyességgel nem iszonyodott. Ekkor valami nyóltz-száz rúd (tois) magofságnyira vóltunk. Az ő meg-egyezé-sével még feljebb is emelkedtünk, úgy, hogy hat-száz-hatvan rudnyira hagytuk magunk alatt azon fellegeket, a' mellyék a' közöttök lévő szakadások által a' földet olykor-olykor szemeink' elibe tün-tették. Azon meg-jegyzések szerént, a' melyeket én ezen magofs helyenn a' levegő-mérővel tettem,

és *Lalande* Hazafinak ezen megjegyzésekkel meg-egyező számvetése szerént, ezer-négy száz-hatvan rudnyira emelkedtünk vólt fel a' föld' szine felett. Nem eshetett-meg, hogy ily magós helyen, a' levegőnek külömb-külobm mértékü változásai, sürübsége, és ritkábbsága miatt, a' melyek még füleinkben is igen kedvetlen tsengéseket okoztának, sokat ne szenvedtünk vólna. Levegő-folyamatokra is találtunk, a' melyek oly módon meg-ingatták a' machinánkat, mind a' hajókkal szokott történni: melly is nagy alkalmatlanságot okozott nékem, és az ifju személyt is féltettem. Kérdeztem, hogy, hát mint vagyon? — *igen jól* — ezt felelte, és ezzel énekléshez kezdett. Mi azonban már ékkor nem vóltunk bátorságos helyenn; a' machinánk erőssen ingadozott (oscillált), és sebessen keringett. Én roszszabbúl-meg-roszszabbúl kezdettem lenni; még végre olly nagy szív-béli fájdalmat éreztem, a' mely veszedelmes lehetett vólna. Nehány Koloniai tseppeket nyeltem-le: és a' körültem lévő dólgek' esmerése-béli még hátra lévő tehetségemnek még vettem annyi hafznát, hogy a' levegő-golyobis tsapját (ventilumát) meg-nyitottam. Ekkor le-felé kezdetünk elegendő sebességgel botsátkozni. Közelitvén a' föld-szinéhez, egy vélünk lévő vatsmatskát ki-vetettem, melynek segedelmével *Bourget* mellett a' *Dugay* térségre le-szállottunk. A' lakosok jól fogadtak: hanem a' Municipális Ágens pafsuft kívánván, sok bajunk vólt véle, még magunkat előtte meg-igazithattuk. — „Ennyiből áll a' resultátuma a' mi levegő-egi útazásunknak, a' mely is *Henrika* hazafi kis-afzfzonynak, a' ki még alig 21 esztendő, nagy betsületére szolgál. Az ő ritka kurázsija, és nem önnön-hafznára való vágyodósága, mind az útazás-béli veszélyeket, mind pedig az azt meg-előzött kedvetlenségeket, és akadályoztatásokat, mindenek felett pedig azt a' hofzfas kórdezösködést, a' melyet az itt lévő Departamentalis tisztihivatal, a' Szüzzel el-indu-

lásunk előtt el-követni a' maga' jufsának gondólt lenni, semmíknék tartatták véle. El nem halgathatom, hogy az ő helyit a' levegői hajóban sok hazafinék igen iregyelték néki, a' milyenek-voltak a' többek között egy idegen Dáma, és egy 17 esztendős ifju leány-személy, a' ki a' publicum' tapsolásai között a' hajóba bé-ülvén, meg nem tartoztathatta magát a' sirástól, a'-mikor a' hajóbol az induláskór ki-szállani kéntelenítettett. — „A' mely levegői utazást én holnap-utánra kihirdettetem vólt, de a' melyet most el kell halasztanom, hofszu, és egyenesen tsak a' tudományoknak szenteltetett út leszen. — „

„ *Garnerin.*

*Rouen*ből azt írják, hogy a' másik hires levegő-egi Frantzia Admirál, *Blanchard*, egy hat levegő-golyobisokból álló hajós sereggel készül onnét egyik nap *Páris*ba evezni ebédre *Garnerin*-hez. A' *Roueni* kisaszszonyok már előre sirnak-rinak *Blanchard*onn, hogy, a' *Henrika* példája szerént, vegye-fel őket is ezen levegő transport-ra. — Rettenetes transport! — Elsék-le tsak egy: majd nem fog a' többi fel-kivánkozni. Jóbb nekik alatt.

Magyar Ország.

*Temesvár*rol, *Jul.* 18-dikánn: — „

„Az itt lévő Politikai tizti-székhez olyan híradás érkezett közelébbbről, hogy *Werschetz* mellett temérdek *Sáskák* vétetődtek légyen észre, melyeknek rettenetes kártékonysága miatt a' körül fekvő vidékek, mint *Werschetz*, *Wadina*, *Margita*, *Sz. János*, *Kövèresch*, 's-többek, nagy nyughatatlanságban vagynak. Az 1782-dik esztendőben is hasonló *Sáskák*' sokasága prédálta volt fel ezeket a' vidékeket. Minden szükséges készületek annak módja szerént tétettnek ezen kegyetlen ellenség ellen.

„Itt nagy héseg kezdett járni. Az aratás olyan jó, hogy a' leg idősebb embereink nem emlékeznek a' gabonának ilyen nagy bőségére.

„Moldovából a' Duna mellől *Galatz* nevű városból, a' következő Jun. 23-dikán költ tudósítást vette egy itt lakó kereskedő: — A' *Delatzia* Kompania' hajóji, és egy *Sz. Bartholomeus* nevű más igen nagy hajó, Bánátusi gabonával terheltetve, a' *Dunann* ide (*Galatzba*) le-érkezének. *Widdin* mellett nagy baja vólt a' Kapitányoknak, *Klemensnek*. Noha Cs. K. Zászlóval eveztenek, *Passawand-Oghli* mindazáltal reájok tüzeltetett, és talám el is vette vólna éléseiket, ha a' Török Császári Vezér a' *Kapudán-Basa* a' dólgot eszébe nem vévén, három *Schalupok* által mind addig nem védelmeztette vólna őket, mig bátorságos helyre nem értenek. Így is 27 ágyu-lövés esett reájok: hanem minden kár nélkül: tsak három golyobis érte igen gyengén a' hajójokat.

Erdély.

A' Nyelv mívelő Társaság' Gyülései' jegyző Könyve' joglalatjának folytatása.

XXXVI. Gyülés M. Vásárhely. Pünközt Havának 2-dik napján 1798. *Folyó Dolgak:*

1). A' jegyző Könyv fel-olvasása, 's-a' Kassa számba vetele után olvastatik T. P. K. OO:-béli Kolosvári Kollégium Rectora Bolla Márton Úr levele, küldött mellette, a' Társaság Gyűjteményei közzé egy ujj munkáját: *Martini Bolla e Scholis Piis Primæ Lineæ Historiæ Universalis in usum Studiosæ Juventutis Claudiopolitanæ Tom. 1. Claud. 1798. 8.*

2). Mélt. Gróf if. Teleki Domokos Úr mutatja-bé a' Társaság Gyűjteményei közzé, *nyomta-*

társban: a) A' Vallás és erkölts tanítását, a' neven-
dék ifjuságnak elméjére alkalmaztatva Béts 1798.
8vo. b) Abhandlung der Fechtkunst auf den Hieb
zu Fuß und zu Pferde zum Gebrauch der Caval-
lerie von Carl Timlich. Vienn. 1796. 4to. c) A' Bé-
késég Ode Pest 1798. 4to. *Kéz Írásban* d) *Ovidi-*
usnak első Könyve a' szerelemről Magyar ékes ver-
sekben fordittás. — Az Orleanii Szüz fordittojá-
nak munkája. e). A' Lisbonai veszedelem. Vagy
annak az Axiomanak vizsgálása *Minden jól vagyon*.
Fordittás szép versekben egy nagy erdemű Uré.
f). *Mohács vidékiről irt versek* egy érzékeny szo-
moru ének. Petéri Takáts Josef Ur munkája.

3) Ugyan Gróf Teleki Domokos Ur mutat bé
három darab igen szép nemes Köveket. a). Egy
Siberiai Amazon kö. b). Egy darab igen eleven
tüzü Opál kö. c). Egy Opalizáló csiga. Már-
vány.

4) A' Rendes Titoknak mutatya-bé ugyan Pe-
téri Takáts Josef Urnak egy munkátskáját arról:
Hogy keljen utazni. A' melyet a' Társaság kö-
zönséges örömmel, és Atyafiságos közfönettel vévén
meg-vizsgálását rendelte. Ezek által nagy remény-
séget vett arról, hogy a' Nemes Hazafiak közzül
azok, kiknek arra készületek és hajlandóságak
vagyon, az ilyen jeles apró példák által fel-buz-
dittatván, arra fognak indittatni, hogy azokat melyek
azugy nevezett Classicus Irókat mind a' régibb Gö-
rög és Déak, mind pedig ujjabb nyelvekben, az
Elmének és ékesen szollásnak muštrai és tsudái,
és a' melyeken fundálodhatik egyedül egy Nemze-
ti Nyelvben a' szépnek és jónak esmérere, és az
igaz iznek keresése, Anyai nyelvünk rész kíván-
nyák fordittani; meg pedig a' Vers Szerzők Felsé-
ges énekeiket hasonlóképpen versekben.

5) Jelen-lévő Domokos Ferentz Ur jelenti:
hogy a' Juhoknak métejtől való meg őrzésekre és

Orvaszlásokra, hofzszas tapasztalásai, és sok kárai után, egy jó és bizonyos orvosságra talált, melyet most a' Társaság köz jóra való törekedéseinek látásától ébresztetvén, tovább nem kíván titokban tartani, hanem hazájához való szeretetből, a' közönségessé-tétel végett a' Társasággal fog köz leni. Azonban ezek az időt el-vévén az előbbeni Gyűlésben elkezdett Rendes Munkáknak folytatása, esmét a' jövő Gyűlésre halasztatik.

Aranka György
R. Titoknok.

* * *

Egy ujj meg-jegyzés, az Acacz-fa' hasznait meg-esmérni-nem-akarók ellen: — „

Még máig is vagynak a' kik a' nélkül, hogy az erdővel való bánáshoz valamit igazában értenének, az *Acaczfáról* külömb-külobb iteléseket mondanak és annak egyéb aránt márellene-mondhatatlanul meg-mútatódott hasznos vóltát, egy-'s-más ki-fogásokkal el-disputálni akarják. Pfaltz-Zweybrückeni Hertzegi Státus- és Conferentz-Minister 's-egyzersmind Fő-Vadászmeister, Báró *Esebeck*, a' folyó 1798-dik esztendőben Mártziusban egy olyan *Acacz-fa'* erdőskét vágattatott-le, a' mely Nyirfával erőssen elegyített vólt.

Ez a' kitsiny *Acaczfa-erdő*, Zweybrückentől négy ora távolságra, egy nagy sivatag erdős helyenn feküdt; a' földjének ki-terjedése három Jugerum. Le-vágattatása előtt 12 esztendővel plántáltatott vólt, de nem tisztán, nem lévén elegendő *Acacz tsemete*, hanem Nyirfával erőssen elegyesen, úgy hogy a' Nyirfa leg alabb hat rész, az *Acaczfa* pedig tsak egy rész lehetett. Ezen három Jugerumok 45 1/2 öl tűzre való hasáb-fát adtak, az ölnök hofzszuságát 6, szélességét 4, és a'

hasáboknak hosszúságát is 4 lábra számlálva. Ezen kívül vóltak még a' vékonyabb ágak, a' melyekből paszuly-karók készítették, és a' tüzre való hulladék ág-bog. Meg hagyattak még az helyeken 8 szép Acacz elő-fák, magnak. Szekeres's-egyéb munkára is sok ki-vállogattatott a' szépéből.

A' *Wizleben* fel-vetése szerént szorossan véve 100 esztendő alatt egy Jugerum föld 60 $\frac{7}{8}$ öl Bikfánál többet nem ad. *Hartig* azt mondja, hogy 120 esztendő alatt a' leg jobb föld 65, a középzeru hegyi föld pedig 34 öl Bikfát terem. Mind ezekhez képpelt ha a' közép számot vévzi az ember, és egy Jugerumnyi Bikfa erdőnek termését 100 esztendő alatt a' leg jobb földön 60, a középzerünn pedig 30 öltre teszi, inkább sokat tett, hogy-sem kevésset. Az *Esebeck* Ur által le-vágatott, Bikfával erősen egyvelges Acacz-erdőnek egy Jugeruma 12 esztendő alatt, 15 öl fát adott, következés-képpen 96 esztendő alatt leg alább 120 ölt adott vólna, mint-hogy az Acacz-fa minden levágás után sűrűbben ki-sarjazott, a' Nyirfa pedig, mind jobban-jobban ki-velzett és így a' termés mindenkör több lett vólna. *Esebeck* Ur sokkalta tsekélyebbnek állítja lenni a' Nyirfát, mind az Acacz-fát a' termésre nézve is, melyre nézve menyivel lett vólna több még a' termés ezen 3 Jugerum erdőről, ha az tsupa Acaczfa lett vólna? —

* * *

A' Jénai Litteratur-Zeitungnak 93-dik Számja alatt, következő Magyar Litteraturát illető, 1798-béli, Posonban Aprilis 1-ső napján költ Tudósítást olvasunk: — „

„Közönséges Laistroma azon Magyar országai Könyveknek, a' melyek az 1798-diki *Josef* napi Pesti országos vásárra, vagy egészben ujjan, vagy meg-jobbitva, vagy ujjanon-ki-nyomtattatva, ki-

jöttek, vagy még ki-jövendők. Pesten Kilián Testvérek' könyves-házában, 7 k. 18 lap. 8-tzad rétbén.

„Ezen Magyar országot illető, első, vékony catalogusnak az érdeme, Pesti Professor' *Schedius* Ur' tulajdona. A' Német Birodalom-beli e'féle készületeknek, e' vólna első követése egy más idegen országonn. A' *Leopold* napi *Pesti* vásárra is egy hasonló laistrom fog ki-jöni. Mostanában a' Magyar országi és Erdélyi Köny-nyomtatók közül tsak 30-tzak küldötték vólt bé a' magok' újságaik' laistromát: ezen-túl tökéletesebb fog lenni a' Laistrom; és a' lapok' száma, 's-a' könyvek' árra is fel fog tétettetni, azoknak rövid summá-jokkal együtt, a' melyet tsak a' titulufsokból nem lehet észre venni. A' mostani laistromban 45 nagyobb és kisebb ki-jött könyveket számláltunk-meg azon 8 Illiriai nyelven ki-jötteken hivül, a' melyek az Universitas' betüivel nyomtattattak-ki. Egész-szen véve, Magyar országonn (a' mint a' Hálában ki-jött Magyar ország' Historiája' I-ső részében, Professor *Schwandnernek* fel-vetése szerént iratik) nem 50-re, hanem 200-ra is lehet tenni a' Köny-írókat., — (Erre tsak azt a' meg-jegyzést lehetne tenni, hogy itt a' Könyv-írók' száma mennyi, a' mennyi lehet. Több vagy kevesebb. Ö ven sint: hanem két száznál sokkal több.)

* * *

Tudósítás.

Knigge' fordítása, mellyről már egyszer az újságokban vólt emlékezet, el-hagyta már a' sajtót illy tzim alatt: *Az emberekkel való társalkodásról, vagy: Mi-képpen kellefsék minden rendbéli emberekhez magunkat úgy alkalmaztatnunk, hogy a' világban boldogúlhasunk.* Irta német nyelven *Baro*

Knigge Adolf. Szabadon fordította Kis János. Három kötetben. Győrben 1798. Az árra még egy ideig egy Rforint lészzen, a' mint az elő fizetés szerént vólt. Exemplárok találatnak: *Pesten* Kilián és Kis István Könyváros Uraknál, *Posonyban* T. Belnay Prof. és Wéber Simon Péter Könyvnyomtató Uraknál, *Sopronyban* T. Raits Prof. Úrnál. *Pápán* a' Ref. Collegiumban, *Győrben* T. Németh Prof. és Müller Könyvkötő Uraknál, *Osgyánban* T. Kollár Prof. Úrnál, *Köszegen* Ludvig Könyvkötő Úrnál, más nevezetesebb városokban pedig valamint Erdélyben is Wéber Simon Péter Ur' Commissionáriusainál. — A' nevezett helyeken vagynak még e' következő könyvetskékből is nyomtatványok: *Erköltsi oktatás az ifjabb asszonyságok' számára.* Irta egy Angliai Dáma. 12 kr. — *Meiners Prof. oktatása miképpen kellesték az ifjaknak haszonnal dolgozni, kivált magokat az olvasásban, ki-jegyezgetésben 's írásban gyakorolni, az ifjaknak leg szükségesebb könyvek' esméretével megbővitve* 12 kr. — *'Sebbe való könyv.* Azoknak, a' kik az olvasásban hasznos gyönyörködtetést keresnek 24 kr. —

Híradás.

A' vólt *Mosoni*, most pedig *Magyar Óvári Cs. K.* privilegiált szőr matériá és fajn posztó fábrika kivánnya külföldi barátjainak tudtokra adni, hogy ismét meg fogja a' Pesti országos vásárokat, 's közelébb a' jövő sz. János fő vétele napján esendőt látogatni, és arra igen fajn, és középszerű fajn $\frac{3}{4}$, $\frac{7}{4}$, és $\frac{5}{4}$ — széles posztókat, kazemirt, és fél posztókat vinni. Az áruló bóltja a' vásár útzában a' *Basilits György*, 26. szám alatt lévő házában fog lenni.